

СТРУКТУРУВАННЯ ЗМІСТУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ “ДОШКІЛЬНЕ ВИХОВАННЯ”

В статье рассматривается структурирование содержания педагогической практики студентов – будущих воспитателей I – II курсов педуниверситета, направленного на формирование готовности к воспитанию ответственности у дошкольников.

The article deals with the structure of the content of the pedagogical the practice of the student's – of future tutors I – II courses pedagogical university, direct on the formation of the readiness for the upbringing of responsibility in the preschool children's.

Досліджуючи формування готовності майбутніх педагогів до педагогічної діяльності, вчені пов'язують цей процес з набуттям студентами не тільки теоретичних знань, усвідомлення професійних поглядів щодо забезпечення успішного виховання та навчання підростаючого покоління, а й уміння висококваліфіковано застосовувати їх під час безпосередньої праці в навчальному закладі (О.Абдулліна, Л.Кондрашова, Н.Кузьміна, Р.Хмельюк та ін.). З огляду на це, ми приєднуємося до думки О.Абдулліної, Н.Бахольської, М.Козій, М.Кононенко, І.Протасової, В.Розова, О.Сластьоніна та ін., що педагогічна практика є однією із ключових ланок у системі формування готовності студентів до педагогічної діяльності, сприяє становленню професіоналізму, набуттю першого педагогічного досвіду. Вона постає необхідним етапом у формуванні готовності майбутніх вихователів до виховання особистісних якостей дітей, зокрема відповідальності.

Загалом учені виокремлюють декілька видів педагогічної практики, які становлять її неперервність, систематичність і наступність. За тлумаченням З.Курлянд, це – навчальна практика (I або I – II курси), навчально-виробнича (III курс), виробнича (цільова) практика (IV курс), переддипломна (державна) практика (V курс) [3;153-154]. Н.Яковець визначає

таку систему педагогічної практики, що, на її погляд, передбачає поступове ускладнення діяльності студентів від першого до випускного курсів: ознайомча (I курс), навчальна (II курс), виховна (у літніх таборах) (III курс), педагогічна (IV курс), стажувальна (V курс) та магістерська [7; 60]. Положенням про педагогічну практику, розробленим кафедрою педагогіки Криворізького педуніверситету, передбачаються такі види педагогічної практики: психолого-педагогічна практика, літня педагогічна практика та виробнича педагогічна практика [5, 2].

Для успішного проходження педагогічної практики в студентів повинна бути сформована готовність до неї. Як зазначають В.Майборода й В.Поплужний, готовність до педпрактики має такі складові: мотиваційна, інформаційна й «технологічна» готовність. Формується вона, на думку дослідників, протягом перших двох курсів [2, 35].

Метою нашої статті стало розкриття структурування змісту навчальної педагогічної практики студентів – майбутніх вихователів, спрямованого на формування готовності до виховання відповідальності у старших дошкільників.

Навчальна педагогічна практика з позиції формування готовності майбутніх вихователів до виховання відповідальності дітей старшого дошкільного віку має на меті:

- створення мотиваційного забарвлення проходження педпрактики, підвищенням інтересу й потреби студентів самореалізувати свої можливості;
- ознайомлення студентів з організацією педагогічного процесу, створенням умов щодо забезпечення автономності життєдіяльності дошкільників;
- забезпечення практичної готовності до виховання відповідальності дошкільників;
- оволодіння педагогічними умінями і навичками під час організації різних сфер життя дітей.

Спираючись на філософське тлумачення поняття «структура», структурування змісту навчальної педагогічної практики ми розглядаємо як склад і внутрішню форму організації системи, яка виступає у єдності стійких взаємозв'язків між її елементами [6,395].

Педагогічна практика, що спрямована на формування готовності майбутніх вихователів до виховання відповідальності дітей, має зв'язки як всередині системи практичної діяльності, так і з зовнішніми сторонами. До найголовніших зовнішніх взаємозв'язків відносимо такі: зв'язок з навчальними дисциплінами, із самостійною діяльністю, дослідно-експериментальною роботою. До внутрішніх – теоретична та практична готовність до педпрактики, особистісний, діяльнісний та діалогічний підхід в організації педпрактики, традиційні та активні форми проведення педпрактики.

Структурування змісту навчальної педагогічної практики, спрямованої на формування готовності майбутніх фахівців до виховання відповідальності у старших дошкільників, передбачає такі компоненти:

- ознайомчі екскурсії в дошкільні навчальні заклади різних типів;
- спостереження за організацією діяльності педагогів та дітей;
- аналітична діяльність студентів з елементами дослідницької роботи;
- практична діяльність студентів.

Розглянемо більш детально кожен складову основного змісту навчальної педагогічної практики.

1. Ознайомчі екскурсії в дошкільні навчальні заклади різних типів.

Мета: показати студентам дошкільні навчальні заклади різних типів; акцентувати увагу за якими програмами працюють дані установи; здійснити порівняльний аналіз щодо наповнюваності та комплектування дошкільних груп, їх розвивального середовища; розвивати мотиваційний аспект готовності до практичної діяльності; виховувати культуру спілкування.

У ході ознайомчих екскурсій студенти здійснюють відвідування дошкільних навчальних закладів загального розвитку, компенсуючого типу, санаторні, профільні. Аналізують навчальні та виховні програми, вивчають наповнюваність та комплектацію дитячих груп.

Студенти повинні звернути увагу на такі ключові моменти:

1. Чи можна виховувати відповідальність у дітей старшого дошкільного віку, спираючись на специфіку роботи даного закладу;
2. Чи простежується в навчальних програмах, за якими працюють відповідні дошкільні заклади, завдання, пов'язані з вихованням відповідальності в старших дошкільників (в яких розділах, темах, формах роботи);
3. Чи дотримуються заклади нормативності щодо кількості дітей у вікових групах, чи впливає це на формування відповідальності у дітей;
4. Яким чином здійснюється комплектація вікових груп: за паспортним віком (за одним віком); різновікові групи (наприклад, 5-6-й рік життя; 4-6-й рік життя); групи сімейного типу (брати, сестри, родичі, близькі друзі, сусіди). Чи впливає комплектація групи на виховання відповідальності?
5. Визначити, із яких складових складається розвивальне середовище в різних установах; яким чином воно сприяє вихованню відповідальності дошкільників.

2. Спостереження за організацією діяльності педагогів і дітей.

Мета: організувати відвідування студентами старших дошкільних груп у I та II половину дня з метою спостереження за окремими елементами педагогічного процесу, спрямованого на виховання у дошкільників відповідальності.

Розкриваючи зміст цього компоненту, ми звертаємо увагу на визначення у Коментарі до Базового компоненту дошкільної освіти щодо якості підготовки фахівців із дошкільного виховання. У ньому зазначається, що підготовка педагогічних кадрів повинна бути зорієнтована на доцільність і незворотність впровадження в практику особистісної моделі дошкільної освіти [1, 58]. Саме ця модель сприяє становленню життєвої компетентності дошкільника, показником якої є також сформованість базової якості – відповідальності. Тому, перш за все, студентам треба звернути увагу на особистісний підхід до дітей у діяльності вихователів:

- чи враховує вихователь індивідуальні та вікові особливості дітей, їх інтереси й уподобання;
- чи акцентує увагу на неповторність кожної дитини, її самодостатність;
- наскільки захищеним почуває себе дитина у присутності педагога;
- яку позицію по відношенню до дітей обирає вихователь: друг, порадник, суб'єкт діяльності, разом з дітьми або керівник, контролер, постачальник знань; над дітьми;
- враховує реальні життєві ситуації, стан та настрої дитини чи дотримується тільки написаного заздалегідь плану роботи.

Спостерігаючи за провідними видами діяльності дітей (гра, спілкування, праця, а також учіння), студенти визначають під час яких сфер життя і в яких ситуаціях дошкільники виявляють відповідальність:

1. Сфера життя «Природа» - відповідальне ставлення до природи;
2. Сфера життя «Культура» - відповідальне ставлення до об'єктів та речей рукотворного та духовного походження, праці, до партнерів в ігрових сюжетах та ролях.
3. Сфера життя «Люди» - відповідальне ставлення до своєї родини, до інших людей, до країни;
4. Сфера життя «Я сам» - відповідальне ставлення до себе, до власного здоров'я, до своїх обов'язків, дій і вчинків, самопокладання відповідальності.

3. Аналітична діяльність студентів з елементами дослідницької роботи.

Мета: вчити студентів проводити психолого-педагогічний аналіз навчально-виховного процесу з виховання відповідальності дітей; за допомогою емпіричних методів педагогічного дослідження з'ясувати стан відповідальних ставлень дітей.

На цьому етапі студенти обирають спостереження, бесіди, анкетування окремої дитини й педагога. За допомогою цих методів з'ясовують рівень сформованості відповідальності у дитини, аналізують різні види роботи вихователя з окресленої проблеми.

4. Практична діяльність студентів.

Мета: залучати студентів до проведення з дітьми по плану і під наглядом вихователя окремих форм роботи, які спрямовані на виховання відповідальності у дітей; розвивати педагогічне мислення, професійно-творчі здібності; виховувати інтерес до праці вихователя.

Вказана складова структурування змісту навчальної педагогічної практики спрямована на планування своєї роботи. Студентам надається на практиці познайомитися з особливостями методики виховання відповідальності у дітей, усвідомити її сутність та зміст. Завдяки цьому компоненту, студент виступає у ролі помічника вихователя, оволодіває професійними вміннями.

Таким чином, ми визначили структурування змісту навчальної педагогічної практики, спрямованого на формування готовності майбутніх вихователів до виховання відповідальності дітей старшого дошкільного віку. Як бачимо, всі компоненти даного структурування взаємопов'язані та взаємозалежні між собою. Кожний має свою мету та показники реалізації. Студенти під час цього виду практики виступають в ролі не пасивних спостерігачів, а активних суб'єктів взаємодії з вихователем-наставником, дитячим колективом та окремою дитиною. На нашу думку, розкритий зміст практики допоможе у вирішенні таких завдань: виявленні сутності та змісту відповідальності дітей старшого дошкільного віку, усвідомленні значущості виховання цієї базової якості особистості дитини; формуванні професійної спрямованості студентів на проведення процесу виховання відповідальності; засвоєння методики виховання відповідальності.

Запропоноване нами структурування змісту навчальної педагогічної практики в майбутніх фахівців з дошкільної освіти вимагає продовження процесу формування готовності до виховання відповідальності під час виробничої педагогічної практики.

Література

1. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: Наук.метод. посіб. / Під ред. О.Л.Кононко.- К.: Ред.журн. “Дошкільне виховання”, 2003.- 243с.
2. Майборода В.К., Поплужний В.Л. Формування психолого-педагогічної готовності студентів до педагогічної практики // Вища і середня педагогічна освіта: Респуб. наук.-метод. зб. - Вип. 11.- К.: Вища школа,1980. – С.35-37.
3. Педагогіка вищої школи: Навч.посіб. / Під ред.З.Н. Курлянд. – К.: Знання, 2005.- 399с.
4. Педагогическая практика: Учеб.пос. для студентов пед. ин-тов / Под ред. В.К.Розова. – М., Просвещение, 1981.- 160с.
5. Положення про педагогічну практику за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра за напрямом підготовки 0101 «Педагогічна освіта».- Кривий Ріг: КДПУ, 2006.- 16с.
6. Философский словарь. Под ред. М.М. Розенталя. М.: Политиздат,1975.- 496с.
7. Яковець Н. Неперервність – провідний принцип організації педагогічної практики студентів// Рідна школа. - 2000.- № 8.- С.60-61.

Н.І. Білоконна

ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ЧИТАННЯ

В статтє рассматривается влияние внетекстовых средств на активизацию познавательной деятельности младших школьников на уроках чтения.

The article examines the influence of extra textual means on intensification of primary school children's cognitive activity on lessons dedicated to reading.

Сучасна початкова освіта перебуває у стані реформування й оновлення. Проте пильна увага до проблеми пізнавальної діяльності молодших школярів , її активізації свідчить про **актуальність** цього питання і в наш час.